

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inserisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 250 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI | Str. Brezoianu 23-25

TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMÂNAL

PREȚUL 5 LEI

ANUL L • Nr. 38

SAMBATA 13 Septembrie 1941

Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

DIVERSE

O FRANTURA DE VIAȚA. Acum drumul apucă la stânga, pe o vale îngustă. Cutând, treci de ultimele case ale satului. Drumul urcă încet. Un părâncă își face loc printre pietre. Pe mâna stângă, dealurile se ridică lin, acoperite de hățșuri; pe mâna dreaptă, râpi prăpăstioase, de lut galben. La răscruce, se face o potecă, pe mâna stângă, care urcă pieptș până la schit acum drumul e mai larg și trece prin pădurea înaltă de fașă.

Schitul e așezat într-o văgăună, și îi zărești, de sus, așezările cât jucăria, înșirate pe covorul verde dintre dealuri. Pacea acestor locuri nu o turbură nimeni. Pe vremuri, o singură dată pe an, la hramul bisericii, orășenii dormeau mult de verdeață și de loc așezat, veneau până aci să-și potolească foamea, deschisă de drumul la munte, care de care cu merinde aduse de acasă.

Cu această singură excepție, știi că în tot cursul anului nimeni nu-ți va turbura liniștea, la mânăstire. Când treci spre schit, doar dacă te mai urmăreacă privirile vreunei femei, care ieșise to-mai atunci în băcătură, apoi pașii îți răsună singurateci pe văile din spre schit.

Biserica, refăcută de curând, nu prezintă vre-un interes istoric. Iar locuința starețului era cu totul simplă și nefecătoare pentru musafiri.

Lucrurile nu-ți impun, deci, vre-o servitute; erai liber să te lași purtat de gânduri, regăsind în meditația de sub pietrele mânăstirii amintiri șterse de cursul vremurilor, până acolo unde și se părea că nu ai pătruns niciodată cu privirea...

Schitul număra doi călugări. Starețul, deși în vârstă de peste 80 de ani, mai era încă în stare să înfrunte vremurile, înalt, spătos și plin de proiecte de viitor. Gospodar iscusit, visa reînălțarea bisericii, în piatră.

Celălalt monah, cu înfățișare de haiduc, avea o privire întunecoasă, sub sprâncene stufoase, și o chică de căpî. Nimeni nu-și amintea să-i fi stat alături, la călugărie, și părea picat din vre-o bandă de tâlhari.

Cei doi oameni nu-și adresau vorba, ci rămăneau muți ca lunile, până vre-un strein, venit cine știe de unde, se abătea la mânăstire și roinnoia, cu vorba, ecoul acelor văi.

Am revenit de multe ori în acest loc parcă anume făcut pentru meditația pură, în mijlocul misterelor creațiunii.

Ultima oară, un călugăr străin mi-a arătat piatra de mormânt ce apăsa greu trupul starețului, răposat cu câteva luni în urmă. I se clesese această piatră grea, ca să nu mai iasă noaptea din mormânt, căci fusese văzut gospodăriind prin curtea mânăstirii, spre marea scârbă și necazul succesivului său...

Totul se petrecea, deci, potrivit regulei. Strădanțiile lui Iosif se împlinesc; și numele său figura, acum, alături de al încaintșilor, în pomelnicul mânăstirii...

Sus, în arhondaric, altă mână îmi întinde acum paharul și lingurița cu dulceață. Grădina de zarzavat o să fie poate mutată. Dar florile s'au ivit iarăși, ici și colo, iar peisajul multumit și tolnăit la umbră, adoarme molcom, impresurat de zvonul șoptit al tuturor viețărilor, în pacea neturburată a mânăstirii.

PREJUDECAȚI. Eram foarte tânăr pe atunci. Intr-o casă pretenz, l-am cunoscut pe poetul care înfățiș, în acel moment pentru mine, un fel de semi-zeu. Mi-l închipuisem, de sigur, altfel, și acum rămăneam mult lângă băiciul firav în care trebuia totuși să recunosc obiectul devoțiunii mele.

Intr-o zi, a trebuit să mă mărturisesc, cu vorbe îngăimate, admirația mea.

În privirea lui speriată, la cazul declarației mele, și în tăcerea-i semnificativă, nu am știut să citesc jignirea ce l-o adusesem. Căci pătrusesem greoi și armat în camera misterioasă. (Nu știam, atunci, că propria operă devine un dușman al scriitorului și că ea constituie, uneori, pentru dânsul, o remușcare vie).

M'am retras, atunci, pe poziție, rușinos de propria mea lăptă și profund turburat.

AL. ROSETTI

AURA TATOMIRESCU

Pe malul Mării

La moartea profesorului JULIUS PETERSEN

de ION SAN-GIORGIU

Pentru cetitorul român depășit de mult ca valoare și autoritate rolul lor național și au devenit cu timpul gherăre de focare științifice internaționale, de unde germanistica de pretutindeni își pregătește ca metodă și profesor de literatură germană. Figura rară de învățat și suflet nobil de umanist Julius Petersen a fost timp de două decenii o fală a Universității din Berlin.

Venind din marea școală a lui Wilhelm Seherer și a lui Erich Schmidt, el a continuat opera pedagogică și științifică a acestora, înmoldându-l totuși cu puncte de vedere noi. El a menținut însă la catedra și seminarul său seriozitatea exclusivă științifică și dascălului care își irosește cu entuziasm timpul și energia spre a creia elevii și a cultura și continua prin ei înălțime concepției, pe care o socotea indispensabilă științei literare germane.

Julius Petersen a fost din pleiada profesorilor care crează știința în Universitate, dăruindu-și fără preocupare timpul și ridicând catedra la înălțimea unui necontestat for intelectual. Catedra și seminarul său au

manism, a putut fi primit cu brațele deschise în atâtea academii străine?... Să ne mire că mai bine de zece ani el a fost președintele Societății Goethe din Weimar, al cărei jubileu de cincizeci de ani a fost organizat și prezidat de el în vara anului 1935? Să ne mire că a fost rectorul Universității din Berlin și președintele celebrei Academii Prusiene?

Cine l-a cunoscut ca mine de aproape și s'a bucurat de prietenia și colaborarea lui Julius Petersen, socotea ca un lucru absolut normal ca Petersen să fi fost socotit atât în Germania, cât și în străinătate ca decanul istoriei și criticii literare germane. Nu voiu uita niciodată festivitatea organizată discret dar solemn cu prilejul aniversării sale de șizeci de ani la Berlin, în iarna 1939. A fost o festivitate unică în felul ei. După ce în cursul dimineții admiratorii din toate țările europene, profesori germani și străini, i-au înmănat volumul omagial, la care fiecare a adus o contribuție științifică, seara am fost cu toții invitații profesorului Petersen la Harnakhaus. Eram în totul o sută de oaspeți, majoritatea germaniști dela universitățile străine, apoi colegii săi dela universitățile germane, colegii dela alte specialități precum și un număr de foști elevi și membri activi ai seminarului său. Festivitatea a început cu un program de muzică de cameră și s'a încheiat cu o masă, la care s'au ținut foarte puține discursuri, dar la care s'au cimentat vechi și noi prietenii în jurul șezganului președintelui al Societății Goethe. A fost o seară gravă și caldă, o seară în care se cinstea un cărturar și unul dintre cei mai temeinici cunoscători ai operei lui Goethe.

Sar posedat că un profesor astfel posedat de catedră și biruit de obligațiile academiilor cărora le aparține nu a găsit răgazul să-și cristalizeze știința și munca într-o operă temeinică și voluminoasă.

Tradiția germană se fălește cu două feluri de germaniști: cei care-și dăruiesc știința catedrei, cursurile și seminarele absorbindu-le toată puterea lor creatoare, și cei care păstrează oarecare distanță față de catedră, dar care în schimb scriu marile monografii și pun bazele istoriografiei literare germane Julius Petersen n'a aparținut exclusiv nici uneia din aceste categorii, dar le-a reprezentat pe amândouă cu egală bogăție de muncă și de talent. Așa precum a fost un mare dascăl, a fost și un strălucit istoric și critic literar.

În timp cu ideea de persoană liberă și autonomă, ideea de ordine, de autoritate și jurisdicție; și în aceasta otolismul manifestă armonia lui adăncă cu natura integrală a omului.

Atâta timp cât filozofii nu vor fi regi în state, ori cât timp cei care astăzi se numesc regi și suverani nu vor fi cu adevărat și temeinic filozofi, atât timp cât puterea politică și filozofia nu se vor întâlni în același om, atât vreme cât o lege superioară nu-i va da în lături pe cei care se îndreaptă azi doar într-o parte ori alta, nu va fi leac, scumpe Glaucon, pentru state, nici, gândesc, pentru speța omenească, și nici odată acest stat desăvârșit al cărui plan îl făurim împreună, nu se va putea naște, nu va vedea lumina zilei. Iată ceea ce, șovăim să spun de atâtă vreme: prevedeam că asemenea vorbe ar putea revolta opinia generală. (Platon, Republica, Cartea a V-a, vorbe atribuite lui Socrate).

LAFCADIO

(Urmare în pag. 3-a)

Intellectualism sau pseudo-...?

Există în publicistica românească, atât de puțin atență de obicei cu turșii întâmplători, înțreji pe barierele sale larg deschise fără să fi fost întâi legitimați măcar, există totuși o serie — redusă numeric, binețefes, dar prezentă — de condele, de seriozitate și sinceritate cărora n'am avut să ne indoim niciodată. Spiritul autocriticii, seriozitatea cu sine, nevoia permanentă de autoverificare, simțul vădit al răspunderii scrisului, toate aceste trăsături caracteristice condele, rului de vocație, ajungeau să ne încredințeze de temeinicia poziției lor teoretice. Știna câștigată în ochii publicului responsabil, oamenii aceștia ar fi păstrat-o, probabil așa cum înaintășii lor consanguini ideologic și social, au reușit să și-o păstreze în vremurile felierte când toate problemele culturii românești se rezolvau într-o ședință publică la Academia Română.

În timpurile bune ale vieții culturale românești, părea firească eminențele ei să se grupeze în jurul centrelor liberaliste.

Un timp s'a confundat chiar libertatea cu intelectualitatea. Părea de la sine înțeleasă că libertatea politică este regimul cel mai propice dezvoltării intelectuale.

Pasionații spiritului superior erau îndreptății așa dar să aplece, în liberalism, idealurile unei lumi înțrevăzute mai bună, prin impunerea dezideratelor culturii vieții politice a statelor (intemeiată pe interese economice totuși). Societățile au dat greș: niciodată intelectualitatea n'a fost mai puțin apreciată decât în statul liberal burghez — cel puțin sub forma lui românească. S'au promovât într'adevăr inteligențe: dar erau sau din cele standard, sau din cele utile mecanismului industrial, comercial, politicianist, etc.

Inteligența-tip, sau inteligența favorabilă înfloririi plantei acestora fragile care se cheamă cultură, și-au putut da seamă toți cei ce n'aveau interes să nu obțină, sau cel ce n'aveau inteligență standard.

Grupul acesta pomenit mai sus, de ținută sobră și severă cu sine, s'a desbinat; — (chiar dacă real n'a fost niciodată unitar, cel puțin în conștiința publicului desbinarea s'a produs).

O parte și-a dat seama că în diferent de regimul politic, spiriții va fi tot atât de liber sau tot atât de puțin liber ca sub dictatura liberalismului.

Celalți continuă să aplece un ideal, care de altfel n'are nevoie de apărare, penitrică și legea spiritului însuși (egalat cu libertatea în toate sistemele posibile), fără să-și dea seama că, în felul acesta se fac apărătorii unei ordini, al cărui așis electoral cuprinde programul cultural și primatul intelectualității, dar care, odată demascat, nu mai poate păcăli pe nimeni.

Înțelegem consecvența; nu înțelegem lipsa de luciditate critică însă, toamai la profesionalități ei. Discriminarea între autentic și aparent este totuși o operație intelectuală...

ION FRUNZETTI

Un elogiu al simplității

Toideana, ca o firească lege a vieții, după marile turburări sufletești și morale, când ființa întregă este angajată într-o luptă bună sau rea, dar profundă și sinceră, omul simte nevoia simplității ca o cură de purificare și reînnoire. Numai atunci, în momentele de reculegere, își dă cîineva seama de imensul arsenal de minciuni și ipocrizii, de orgolii stierle și elanuri inutile în care este angajată existența omenească. Pentru cine trăiește cu adevărat, aruncându-se în experiențele vieții ca și cele mai mari aventuri — indiferent dacă acestea sunt: dragostea, eroismul, luptele spirituale, sfîntenia, singurătatea ori sărăcia — simplitatea apare, în urma atător eforturi desperate și neputincioase de a învinge o anumită condiție omenească, singura stare de împăcare totală, definitivă a individului cu lumea.

Din apele simplității apar cele mai folositoare înfăptuiri, cele mai mari voluptăți sufletești. Ca să ajungi la simplitate însă trebuie să treci prin marele foc al vieții, toate bucuriile nestatornice, să fi căsuști toate desnađeđide și să suferiți toate înfrîngerile și să simțiți golicieana tuturor victoriilor. Deobiceiu oamenii simpli în înțelesul nobil al cuvîntului sunt foarte rari, fiindcă sunt prea mulți oameni care nu ajung să cunoască niciodată viața. Și nu te pare demonstrativă simplitatea oamenilor mari în mîna cărora stau uneori destine de poapoare și lumi, fără ca totuși ei să aibă o viață mai complicată decât a unui muncitor de pămînt? Poate că simplitatea — și eu, personal, sunt sigur de asta — este idealul vieții omenești. Din nefericire însă, oamenii în loc să aplice cărarea ce duce spre această blîndă și însemnată cîime, o apucă pe cealaltă, a complicațiilor, a zădărniciilor și a tristeții.

Aceste gânduri au fost sugerate de lectura ultimelor cărți a d-lui Ernest Bernea, intitulată „Indemna simplitate”. Rară lectură ne-a produs în ultima vreme atîta bucurie sufletească. Însemnările d-lui Bernea, scrise, dintr-o spon-tană și adăncă sinceritate sufletească, au marele merit de a prezenta într-o serie de fragmente, concise dar esențiale, toate problemele hotărîtoare în jurul cărora se desfășoară viața noastră. Și trebuie să mărturisesc că aceste însemnări, tocmai prin simplitatea și marea lor forță de convingere, au ceva din pledoariile spiritualității catolice pentru o altă viață, acele pledoarii unde gustul unei transfigurări în însuși domeniul realului, al corporalului, se îmbină atât de discret cu apologetica cea mai ferventă a luptei pentru viața obicnuită. Fără să aibă nicio legătură cu ele, însemnările d-lui Bernea se întîlnesc cu ecourile celor mai nobile și mai înțelepte atitudini: a occidentalilor care, în urma secolelor de rafinamente și complicații, au ajuns uneori să realizeze adevărate victorii de simplitate asupra spiritului înclinat de obicei mai mult spre complicat și artificial. Ceea ce însemnă că, peste orice consideraiții istorice sau sociologice, spiritele se pot întîlni la aceleași izvoare ale vieții noi, atunci când sunt încercate de simularile pustietate ale vieții de toate zilele. În existența fiecărui om există posibilitatea de a ajunge la simplitate. Este poate nevoie numai de puțin noroc. Norocul de a trece prin forul vieții fără nici o rezervă, cu toată puterea de dăruire. Și acest noroc nu-l au prea mulți, fiindcă la fiecare pas întîlnim numai oameni care se tem și se feresc de viață.

Dar am putut oare spune că de frumos este acest „Indemna simplitate”, că de actuală este lectura lui, că de profundă sunt învîntămîntele ce se pot trage din aceste însemnări de către toți tovarășii noștri de aspirații confuze și de rafinamente complicate? Fi-rește că nu! Singură lectura acestor adevărate poeme poate vedea parfumul discret dar cuprînzător ce se degajă d'in ele.

PERICLE MARTINESCU

Fixier

Iată o vorbă a lui Mihail Kogălniceanu, despre Regula. E vorba de „meteahna lui capitală”: „în loc de a regula după spiritul timpului vechile instituții ale Moldovei, a dărâma și a desființat toate legiurile țării; ne-a tăiat toată relația cu trecutul, fără a ne întemeia prezentul. O lege fundamentală a țării, trebuie să fie o plantă indigenă, expresia născuților și nevoițelor nașionale”.

„Nărvuri și nevoițe”, care nu s'au schimbat prea mult până azi. Nu-l vorbă, nu s'a schimbat nici necesitatea unei legi fundamentale care să fie o plantă indigenă, cu toate că de atunci am încercat altoirea pe trupul nostru a 5 sau 6 asemenea plante, de origină străină.

De aceea, continuă Kogălniceanu, vom a ne întoarce la acele instituții, a căror origină este din pămîntul nostru, care în timp de 5 veacuri le-am avut, și pe care vom numai a le adapta la luminile și trebuințele epohet”.

Si când te gîndești că „epoha” noastră ajunge la aceleași concluzii asupra aceluiași teme, după o sută de ani!

Occidentalul — scrie în „Defense de l'Occident” Henri Massis — nu-și pune întrebarea, ce ar face omul dacă ar fi singur; el nu e singur, legile naturii l-o arată, experiența îl convinge de aceasta. Pentru el omul se numește societate. Desvoltarea personalității sale, fie personalitatea religioasă sau cea intelectuală și morală, presupune ajutorul, concursul societății și autoritatea care o dirijază. Astfel vedem în Occident cum se naște în același

LAFCADIO

București-Moscova
revista de Aurel Ion Maican
și Pulu Maximilian

Notițele amabile

Cronica muzicală Necesitatea unui control al manifestărilor muzicale

București-Moscova
revista de Aurel Ion Maican
și Pulu Maximilian

București-Moscova
revista de Aurel Ion Maican
și Pulu Maximilian

Mia Apostolescu

Nutei Stănescu

Groner in „Stalin”

Mi-e câteodată ciudă pe toți aceia cari pot vorbi ceasuri întregi despre părul Valericăi Cevie sau despre glasul lui Zizi Șerban și cari nici nu știu cum arată sala Teatrului Național.

Până aici nimic nu e supăraător. Aveam un prieten care într-o dimineață s'a trezit convins că e un panof No. 28, cu tocuri înalte.

Prietenul meu n'a făcut nimă-nui vreau rău. A fost trimes acolo unde îl era locul: într'un balamuc. Și se pare că merge chiar spre vindecare. De-o pildă, acum nu mai crede că are tocuri înalte și e convins doar că e un pantof simplu.

Cetățenii cari cred că au talent nu sunt trimesi, ca prietenul meu, la balamuc.

Pentru ei există altă destinație: teatrele particulare.

Și — vedeți dumneavoastră? — această categorie a oamenilor cari cred doar că au talent, e ceva mai periculoasă.

Spectatorii sunt siliți să asiste la exhibițiile acestor „artiști” pe diverse scene.

Și — ceace este și mai grav — lumea vorbește mai mult despre ei decât despre atâția și atâția adevărați actori fără noroc, condamnați să-și irosească talentul în roluri de servitor, de soldat român sau de boer moldovean.

Dacă am încerca să căutam pricina atător nedreptăți cari se fac în teatru, nu ne vom putea oprî indiferenți în fața notițelor amabile care apar în revistele de specialitate.

Nu există revistă teatrală, nu există pagină teatrală fără această rubrică de amabilități.

Să privim o astfel de rubrică. Ii spune, de exemplu: „Știu tot, spun tot”.

Acum să vedem ce știe și ce spune domnul care scrie această rubrică.

El știe — i-o fi spus-o degetul cel mic, sau, o păsărică, noaptea'n vis — că „tânăra și talentata actriță Ileana Doru dobândesc un frumos succes în piesa „Fîrîrîc”.

Mai știe, de asemenea că domnișoara Ileana Doru se fotografiază des. Și pentru această îi și publică fotografia.

Dar l-am întreba pe domnul care știe și spune tot: știe dănsul că există în teatrul românesc o Marietta Sadova, o Marietta Anca, un Valentinăanu, un Pop Marțian? Despre doamna Filotti sau despre doamna Bulandra nu-l întreb, fiindcă s'ar putea să știe ceva de prin anecdotele cari circulă despre dănsela.

Și mai întrebăm: știe ceva dănsul despre realizările domnului Victor Ion Popa, care cu o mână de actori mai puțin „celebri” decât Valerică Cevie sau C. Dodu, prezintă spectacole excelente la Teatrul Luptă și Lumină?

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Tot așa cum, în revistă ca și în teatrul serios, există actori și actrițe cari știu când să ofere un țap la cafenea, cari știu când să servească un zămbet prezisibil, pentru ca peste câteva zile să-și vadă numele publicat (eventual și fotografia) în rubrica amabilităților.

Să ne înțelegem: am pronunțat până acum numai numele câtorva actori de revistă. Această nu înseamnă că i-am descoperit pe actorii din această categorie.

Există așăia actori, specialiști ai acestui gen, cari merită toate laudele.

Mișcarea concertelor, fie în București, unde precum este și firesc, se înregistrează cele mai multe, fie în rețele orașe mai norocoase ale țării unde există asemenea manifestări, a fost până astăzi lăsată să se producă cu totul la voia întâmplării și a bunului plac al fiecărui impresar sau executant. Poate că nici n'ar părea surprinzător, la prima vedere, că lucrurile s'au petrecut și se petrec astfel.

Un instrumentist se holărăște a da un concert. Un organizator de concert e ii regizează concertul. Pentru ce n'ar fi astfel? Cine ar putea avea ceva de spus, împotriva acestor inițiative muzicale atât de firești?

Totuși, lipsa unui for de coordonare și control al acestor manifestări, s'a resimțit întotdeauna cât se poate de regretabil, în această direcție.

Și, atâta vreme cât nu va fi creat și nu i se vor da, pe baza unor veritabile competențe și conștiințozități, puteri discreționare de organizare, de filtrare, de selecționare, a întregii mișcări a concertelor, vom continua să avem un nivel lipsit de orice cheazăie serioasă și de zordine perpetuă, în acest sector al muzicii noastre.

Dar, căror inconveniente și scăderi vor trebui în special să le închină drumul spre viața noastră muzicală. Acelora pe care este imposibil să nu le fi constatată și d-voastră, în nenumărate ocazii.

Atenția va este atrasă, pe străzile orașului, de afișe isbitoare cu care s'au năpădit subit placate, ziduri și garduri diverse: doamna sau domnul X, de la Opera Română, sau de la

„Scala” va da un mare concert, într'o oarecare seară.

Prețurile locurilor, amenințătoare, contribuie la confirmarea impresiei „violente” pe care a fișul multicolor, „mărimea” concertului și emblema unei instituții de stat, ne-o pricinuesc, dând proporții de eveniment concertului anunțat care, de foarte multe ori, este o seară de „gală” poate chiar sub un patronaj răsănător.

Sosii acasă, deschidem, ca oricare cetățean, „gazeta”. Undeva, la vedere, o șire de mare senzație ne atrage privirile și cel mai agitat interes: în sala „Ateneului” sau „Dăles”, va exploda zilele acestea cea mai orbitoare bombă a stagnunii: tenorul, sau primadona, vor aferi un nemaiapomenit „regal” de arii celebre. Va fi, negreșit, cel mai extraordinar concert pe care îl va planeta. Nu credeți vă rog că exagerez prea mult!

Dar, vine și seara concertului. Temându-ne, pentru obrazul nostru și pentru ochii lumii de a lipsi dela „regal”, am cumpărat, un bilet sdruncinător de budget.

Asul concertelor sau a doua Adelina Patti, desi aplaudați furtunos după fiecare... ghinion vocal, în anumite regiuni ale sălii, nu prea pare bine dispus. Nici memoria pară nu le strălucește, cum ne-am așteptat.

Mai pierd șirul, schimbă semne ciudate cu pianistul, mai sar câte-o arie din program, dregându-și glasul uneori printre fraze și apelând la serviciile unei bașiste ostentative, pentru a dovedi că și celebritățile pot avea, vai, bronșite și guturaiuri.

Accentele oscilează câteodată între două sunete, falsetele se

iau la întrecere cu falsurile, copios.

„Maestrul” dela pian, se menține, și el, nu arareori, la aceeași cotă a Olimpului muzical sau sârmanul, dacă își merită titlatura de „maestru”, suferă mai mult decât tot publicul la un loc, străduindu-se eroic să localizeze și să pareze momentele grele, care se ivesc, nițelus, cam des.

În providențială pauză sau la ieșire, aflăm că „astrul” sau, „steaua” a cântat la Opera Română o singură dată, în reprezentatie, sau că este fost corist, sau că a audiat la „Scala” ca auspiciile au fost mai mult smulse decât acordate, că s'au vândut bilete „de onoare” cu 1000 de lei pețiuți, că marele artist este pe la începutul lecțiilor de canto sau că s'a hotărât să se urmeze „în urma concertului...”

Iată ce se poate risca în sălile noastre de concert, iată și o jature a lipsei de control și organizare a concertului, una dintr'o serie întreagă, ale cărei dăunătoare consecințe și posibilități sigure de îndreptare le vom examina în cronică noastră viitoare.

ROMEO ALEXANDRESCU

București-Moscova
revista de Aurel Ion Maican
și Pulu Maximilian

Mia Steriade

CRONICA

TEATRUL DIN SĂRINDAR

BUCUREȘTI — MOSCOVA.

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

revista de mare răsunset pe care d-nii Aurel Maican și Pulu Maximilian, o prezintă la „Alhambră”, demonstrează cu prisosință că în teatru, nu există „gen superior” și „gen inferior”.

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

Veți putea afla astfel pe aceleași nume ale doamnelor Maria Filotti, Tanti Cocea, Ec. N. Tulescu, Ninetta Gusty și al d-ilor Buftinsky, Iancovescu, M. Fotino, Pop Marțian, Mihai Popescu, Vasiliu-Birlic, Radu Beligan și Constantin Ramadan (dela T. Național-Iași).

Și redeschide stagiunea cu două succese răsunătoare: „Eva în vitrină” și „Banii nu fac două parate”. Va urma, la scurt timp, într'o prezentare excepțională „Scrisoarea pierdută” de I. L. Caragiale.

Ceace se cuvine însă consensnat cu deosebire, este efortul pe care direcția Teatrului din Sărindar, îl face de data aceasta pentru a asigura spectacolelor anuntate distribuții, cu adevărat, strălucite.

PREISTORICE

Calvarul inventatorului limbajului articulat

Compozitori italieni contemporani Lorenzo Perosi

Lorenzo Perosi aparține acelei perioade post-verdiene care a văzut în Italia apariția și confirmarea școlii „veriste” sau „școlii tinereții”. Totuși arta lui Lorenzo Perosi nu-l răsfrațe decât fugăr caracterele. Nu-i află eou decât în anumite vagi asemănări fisionomice, într'un spirit care este altul. Sufletul acestei arte persiene, ale cărui origini pornesc din gloriosul patri-moniul polifonic al marelui Palestrina, menține adânci urme expresive și dramatice verdieni, și se spiritualizează într'o concepție mistico-religioasă care dacă în „misse” și „motette” domină imperativ, în „oratorii” intră în conflict cu acest dramatism de esență profund omenească, creând o formă de artă de mare putere evocatoare.

Requiem-ului de Verdi, despre teatralism.

„rugăciunea muzicală”, ar putea îndreptăți această aparentă contradicție: a exprima o tot atât de ferventă religiozitate, chiar prin chipuri și forme care ar putea părea în antiteză cu ceace gândim obișnuit că ar trebui să fie o muzică sacră.

Aspecte particulare, prin valoarea ei prin semnificația și prin conținutul ei.

Această rubrică nu poate fi compromisă la infinit, dacă nu vrem să compromitem însăși existența teatrului românesc.

Ecranul

CINEMA ARO: Prima decepție

ma sa studiază rolul care-i fusese încredințat.

TEATRUL COMIU

CÂND?

ADRIANA NICOARA

UNDE?

CÂND?

ADRIANA NICOARA

S. D.

Dumineci Note italiene Note germane

AUTO-PORTRET

Deși atit de rubicond
De demodat și desuet.
Sunt cântărețul vagabond
Desuțul, cu plete de poet.

Pornii la drum o, Țara mea.
În lung și lat să te măsoar...
Și orice drum hătut de-o stea
Mi-l depăn strîns, ca pe-un mosor.

LOGODNĂ

Din fusta pină la genunchi —
Picioare de bronz și grîu curat
Mi-aduce împărătescul trunchi
Cu sinul dirz, lin descheiat...

Mă'nnece ca'n plînsu'-unei viori:
Cu gura, rana gurii-ți string...
Ca șarpele mi te strecoari,
Și miroși a cîmp nou și-a crîng.

AMURG

Stau în ograda ta și-astept
Pe prîsipa galbenă de lut.
Cu mini podite peste pept —
Fug de scîrbavnicu-mi trecut...

Havului popului a stat.
În zare, roșii dropii ard...
Le mină-Amurgu'n cîrd spre sat.
Și-apoi la tine, peste gard.

ICOANA MAICEI PRECISTA

— Secetă —

Cu soare astăzi a plouat...
Și curcubeu împărția
În două cerul: încrunțat
În sus — iar cel din jos zimbăia...

Ploua cu soare peste sat —
Și Soarele, prin stropi urcînd,
Luă chipul Precistei... Și-a stat
Așa, pe țărîni lăcrîmînd!

ION OJOG

„ROMANITA E ITALIANITA IN ROMANIA“

Își intitulează un interesant articol în revista „Il libro italiano nel mondo“ (numărul 9 din 1940), d. Claudio Isopescu.

„În împrejurările în care, — spune d. Claudio Isopescu — mulțumită operii mussolinienne atât de luminoasă în conținutul sale ideale, simțim înnoindu-se cunoștința profundă a valorilor spirituale ale civilizației, care a derivat dela Roma forme și spirite, să începem să examinăm pe scurt, până la mijlocul secolului al XIX, ideile și influențele mai importante, care direct sau indirect au determinat evoluția culturală și națională a poporului care dela Roma și-a luat numele.

Dintre toate popoarele Europei centrale și orientale, Românii sunt cei mai vechi și pot, pe drept, să se laude cu o permanență istorică în pământul lor actual, de aproape 3000 de ani, petrecând cei dintâi strămoși, de care Herodot a scris că erau „cei mai vlahoși și mai înestri dintre Thraci“, locuiau aci de aproape 10 secole înainte de Hristos. În fuziunea Dacilor cu Romanii, din care s'a născut poporul Român, relevăm un minut exemplul at forței spirituale a Romei: în timp ce în psihologia actuală a poporului român se recunoaște fantezia primilor noștri străbuni, din care derivă fantezia artei noastre rustice, limba lor, care după Herodot, era mai răspândită decât orice alta afară de aceea a Indienilor, a fost complex substituită de cea latină într'un singur secol și jumătate de stăpînire romană.

Început în felul acesta, articolul nu promite, pentru noi, multe fapte inedite. Pentru lectorii de limbă italiană, el însă poate constitui un izvor de cunoștințe despre poporul nostru, aliat și conșanoviu. Articolul se dezvoltă, până la pun punct, pe linia tradițională, a afirmării identității dintre romanism și creștinism, a probelor filologice de vechime credinței creștine în Dacia Romană, etc. Nici fraza obligatorie: „așezată la răscrucea a două lumi, și abandonat în calea tuturor vi-

jelilor Asiatică“, nu lipsește. Dar iată că, deodată, articolul începe să capete interes:

„Este o părere răspândită că numai culturii franceze își datorește poporul român influența de civilizație occidentală, poate petrecută prea puțin se cunoaște importanta contribuție pe care genul italian a dat-o Românilor, din timpurile cele mai vechi, și în domeniile cele mai diferite“.

„Contactul Românilor cu Occidentul n'a fost luat decât în timpul învălămășelii medievale, și asta prin meritul misionarilor și negustorilor italieni. Din secolul 12 înainte, devine din ce în ce mai puternică propaganda catolică, de care au fost create sediile episcopale din Moldova, Transilvania și Valahia. Și italienii au fost episcopii de Micoon, Vito de Monteferreo, acei din Argeș, Francesco di Van Leonardo, și părintele Antonio da Spalato, primul italian cunoscutor al limbii române...“

Prin scoaterea în evidență a aportului comercianților genovezi și venețieni, la civilizația românească, — prin enumerarea meseriilor specifice italienești ai căror nume uzual s'a adoptat de atunci din italianește, în limba română, (spîcher, bîrbier, medic), prin înșurubirea romanilor populare, „Alexandria, Romanul Troiciei“, etc., care au pătruns pe calea aceasta în România, prin scoaterea în evidență a unor italianisme, termenii tehnici în artele grafice, autorul încearcă să ne ofere pe rând, sugestia unor influențe temeinice și de durată, suferite de țările Române, din partea Italiei.

Influența artei goticești în pictura noastră religioasă, ca și a arhitecturii goticeze, de pildă în clădirile fortificate de genul Cetății Albe, apoi influența artei Renașterii italiene asupra perioadei brâncovenești, influența dreptului public și civil italian asupra celui în formație românească, sunt toate luate în seamă pe rând și cu metoadă.

Apoi mărturie italianilor despre latinitatea Românilor și unitatea celor 3 principate, care au slujit atât de eficace înfîșurării unei conștiințe românești naționale, în scriitorii și mai târziu în publicul mare românesc, operele și manuscrisele italiene a-junse în circulație prin școala ardeleană în România, atestările italienești de care s'au servit autorii Memorandumului, în lupta pentru recăștigarea drepturilor lor firești în Ardeal, în fine, muzicanta de inspirație mai recentă, toți sunt la rîndul lor însemnați de d. Claudio Isopescu, cu o precizie a corelațiilor care se impun.

Asachi cu a sa Bianca Milești, italianismul lui Eliade Rădulescu, voiajul în Italia ale lui Golescu, Drăgușanu, Alesandri,

JOHANN PETER ECKERMANN

a ajuns la renume mulțumită lui Goethe. Figura acestui famulos este, totuși, foarte simpatică. O extremă cinste și o profundă stimă pentru bătrînul din Weimar l-a făcut să-și noteze, cu pietatea evangheliștilor, fiecare părere sau apreciere pe care el, oimpicul autor al lui Faust, o exprima oricîndea se întîlneau.

Goethe la masa de lucru

Bineînțeles Eckermann, iubit de Goethe pentru supușenia mai mult decât filială pe care o dovedea, nu a fost cu desăvîrșire aservit genialului său idol. Cartea „Gespräche mit Goethe“ („Convorbiri cu Goethe“) desvîlue un admirator fără rezerve, dar admirator care înțelege să-și facă valabile și propriile sale convingeri. Iară septuagenarul Goethe nu ezită să le aprobe cu cea mai justă obiectivitate. J. P. Eckermann avea totuși, o mare calitate în ochii

Costache Negri, Bălcescu, etc., în fine dicționarul sumar al locuțiilor verbale italienești din limbă, și al cuvintelor mai evidente împrumutate limbii italiene, încheie articolul.

„În orice caz, conchide autorul, influența italiană asupra limbii și civilizației românești e mult mai profundă decât poate părea la prima vedere, și atestă forța de expansiune a spiritului, gândirii și civilizației Italiei. Iar în curentele de gândire și de spirit, la care au ajuns astăzi generațiile tinere române, Italia este netrecută un înaintaș“.

Autorul prevede „o vastă și mereu mai adîncă penetrație italiană în îndepărtatul popor latin, a cărui mîndrie este că se trage din Roma!“.

SORACTES

magistrului său: se lăsa călăuzit.

Dacă i-a folosit sau nu tutela unui om așa de excepțional și cu atîta experiență a vieții în toate direcțiile ei, e o problemă care s'ar lăsa discutată nu numai cazuistic. Deobicei elevii prea „buni“, adică elevii prea supuși, nu dau bărbați valoroși. Și deobicei oamenii mari nu suferă, în imediata lor vecinătate, spirite „nedisciplinate“. Și Eckermann, care a scris un volum de versuri și o carte de „Contribuții la poezie cu referire specială la Goethe“ (Beiträge zur Poesie mit besonderer Hinweissung auf Goethe), ar fi rămas un oarecare poet și esesist necunoscut dacă întîmplarea nu l'ar fi dăruit cu prietenia și totală încredere a oimpicului.

„Gespräche mit Goethe in den letzten Jahren seines Lebens“ jurnalul plin de neprețuite cugătări și atitudini goetheene între anii 1823 și 1832, l-a făcut celebru. Și pe drept cuvînt. Fără de această carte de mărturie, prinse sur le vif, „omul“ Goethe ar fi rămas problemă foarte dificilă din anumite puncte de vedere. „Convorbirile“ lui Eckermann constituie, azi, una din cărțile cele mai iubite din tezaur. rul literar german. Nenumăratele ediții și inepuizabilul interes pe care l-au trezit și-l trezesc mereu, în rîndul tuturor cetitorilor, au făcut-o operă populară.

Nu știm dacă s'au făcut, măcar în parte, traduceri românești din acest jurnal. Suntem însă convinși că o tîlmăcire antologică, fie și cât de succintă, ar determina, în scurtă vreme, editarea integrală a cărții lui Eckermann — cu atât mai mult cu cât este, fără discuție, una din acele opere ce rămîn pururi actuale.

HANS FRIEDRICH BLUNCK,

și-a editat, în 1937, recolta poetică: Zece volume conținînd peste 20 de opere fășnite dintr-o conștiință germană de prim ordin. În 1938 țara îl răsplătea cu faimoasa Goethe-Medaille, distincție ce se acordă numai fililor celor mai aleși ai națiunii.

Hans Friederich Blunck face parte din falanga acelor scriitori nemți cari au ținut de a lor sfîntă datorie să se inspire din fîvoarele mitologiei și istoriei poporului lor. Regiunile depărtate ale vremilor nescrise în cronici, destine pe lîngă cari analistul

medieval a trecut poate prea în grabă și destine neconsemnate, fiind cîndate sau prea proaspete în amintirea unui popor nedrept și strivit fără milă de dușmani perții, — acestea sînt, în afară de volumele cu „basme din țara Elbei de jos“, temele și planurile literare în cari Blunck s'a simțit acasă și pe cari le-a stăpînit cu rară măiestrie artistică.

Dar, ca autentic german, Blunck n'a fost atras numai de orizonturile timpului, ci și de cele ale spațiului. Ceeace l-a chemat peste oceane și țări tropice a fost eternul dor de mare și curată aventură, dor atît de caracteristic cavalerilor veacului de mijloc. Ori scriitorii, și în special scriitorii nemți, au păstrat până azi lancea, armura și scutul cu blazon niciodată compromis ale înaltelor vise și crezuri.

Hans Friederich Blunck e, din acest punct de vedere, un fervent adorator al neprihănitiei Frau Adventiure.

Născut în Altona, la 3 Septembrie 1888, Blunck trăiește azi la moșia lui din Mühlenhoff în Holstein.

Hans Friedrich Blunck

Principalele-i opere sînt: Gewalt über das Feuer, Kampf der Gestirne, Streit mit den Göttern (romane formînd o trilogie), Volkswende, Die Weibsmühle, Land der Vulkane. Die grosse Fahrt, Der einsame König (romane), Kampf um Neu York (tragedie) Balladen und Gedichte (versuri) și Märchen von der Niderelbe.

Tr. C.

La moartea profesorului Iulius Petersen

(Urmare din pag. 1-a)

Activitatea sa publicistică se întinde asupra întregului domeniu al literaturii germane moderne. Fiește că atenția sa s'a îndreptat multă vreme spre cei doi mari clasici germani, Schiller și Goethe. El a scris astfel o foarte interesantă lucrare despre „Autenticitatea Convorbirilor lui Eckermann cu Goethe“, carte de hărnicie și migală filologică, lămuritoare pentru mitul lui Eckermann. Dacă Petersen n'a scris o carte cuprinzătoare despre Goethe, cunoștințele sale în acest domeniu al germanisticii au fost cu adevărat excepționale. Sfaturile și sugestiile pe care mi le-a dat pentru monografia mea Goethe — lucru de care de altfel am amintit în volumul întâi al acestei opere — au fost într'adevăr prețioase. Ultima dată cînd l-am văzut la Berlin, în Mai anul acesta, convorbirea pe care am avut-o cu Petersen în timpul dejunului dela patriarhalul restaurant Habel, s'a rotit numai în jurul „Ifigeniei“ lui Goethe, la care tocmai lucram. Înțelegerea profesorului și goetheanului pentru cele mai ascunse taine ale acestei drame a lui Goethe, mi s'a părut cu totul excepțională. De aceea cercetorii lui Goethe nu pot decât regreta că Petersen a lăsat doar un număr impresionant de studii de detaliu și interpretare asupra lui Goethe și nu și-a cris-

talizat cunoștințele într'o carte de sinteză. Dar și așa aprofundarea lui Goethe va fi de acum încolo cu neputință, fără a consulta studiile din volumul jubilar „Aus der Goethezeit“ (1932 Leipzig) și cele publicate în anii din urmă în periodicalul Goethe. Ultimul său studiu despre Goethe, tratînd despre Helena und der Teufelspakt rezolvă cu adevărat o delicată problemă Goetheană.

Că Petersen n'a fost numai un sîvant aparținînd vechii școli filosofice, ne arată cartea sa de o rară subtilitate Die Wesensbestimmung der deutschen Romantik, în care învățatul isbutește să realizeze o adevărată inițiere a cercetătorului în opera și ideologia romantică, rezolvînd o problemă de istorie și estetică literară, care cu toată imensa bibliografie pe care o posedă, are încă atatea pete de umbră ce tre-

Ștefan Vodă

Înălț-te rugă din moarte,
din cântec de clopot și noapte,
Arhanghel de foc și dreptate,
în lutul luminilor stîlne,
din jalea revoltei închise
și treci peste veacuri ultite,
lumină de sfîntă înviere
ivită din veche țecere;
să tremure slăvile mute
și vreile vremii pierdute,
cînd pasu-mi va trece mormîntul,
și codrii focal-vor evăntul.

spre alt destin și n'țeles
al Neamului nostru, ales
să fie 'mpărat peste veac
în Țara viteazului dac,
— e cîntec de piatră și slavă
pornit înspre zarea bolnavă,
spre zarea de vis și pînsoare
călcată în păgîne picioare,
să ardă umbra de căine
flămîndă de suflet și pîne,
din sfîntele noastre ogoare
și codrii focal-vor evăntul.

Și nu vom opri vijelia
din brațe, din suflet — mînia,
pîn' Țara va crește senină
cu fruntea scîldată în lumină
maș sfîntă ca jertfele sfînte
din veșnică-aducere-aminte.

Iar cînd sub cerul senin
vedea vom cetatea Hotin
nălțându-se mîndră și nouă,
spăla-ne vom rînilor 'n rouă
curățî să pornim închinare
de laudă 'n mîndre altare
zidite în veac de dreptate
cu vieți de martiri luminate,
și pururi străjeri vom rămîne
celății și zilei de mîine.

5 August 1940

GEORGE IONAȘCU

buesc luminate de spiritul ascuțit al filosofului și esteticianului lui. Desigur că lui Petersen i-a plăcut migala detaliului filologic, care stabilește un text și statornicește o ediție. Altfel n'ar fi luat asupra-i conducerea marelui ediții seculare a lui Schiller, n'ar fi însoțit Dramaturgia Hamburgică a lui Lessing de un comentariu și nu ar fi îngrijit publicarea scrierilor lui Theodor Fontane cu Bernhard von Lepel (2 vol. München 1940).

Gîndul mare și întreg al lui Petersen s'a îndreptat însă spre metodologia și teoria literară. Cu spiritul său conciliant și înțelept, el s'a socotit dator să intervină în marea desacordă ce se ivise între germaniștii contemporani, care se împărțiseră în două tabere distincte, una care continua vechea școală filologică și alta care, pornind dela Wilhelm Dilthey, încerca să creeze o știință noologică a literaturii, care socotea poezia ca o esență spirituală a omului și o cerceta ca atare, renunțînd la comentariul pozitivist al genezei și la utilizarea până la epuizarea elementului biografic, făcînd astfel din poezie doar un pretext pentru o știință lăaturalnică.

Știința poeziei își intitulează Iulius Petersen „sistemul și studiul metodologic al științei literaturii“ al cărui prim volum cu titlul „Operă și poet“ (Berlin 1939) te surprinde nu numai prin imensa bibliografie pe care o folosește dar și prin claritatea cu care savantul și criticul isbutește să lămurească, diferențînd și asociînd, problemele fundamentale ale științei literare germane, care își trage originea din teoria poetică a lui Lessing, Herder, Schiller, Goethe și a marilor romantici.

Moartea l-a surprins pe Iulius Petersen la redactarea celui de al doilea volum, care avea să completeze ceea ce constitue de fapt în primul volum, prin cercetarea teoretică a problemei poetului și operei, unul față de altul, doar introducerea la o metodologie nouă literară. Nu știu dacă învățatul care începeuse să-și cruțe sănătatea, a isbutit să ducă destul de departe redactarea acestei a doua și ultime părți. Dar noi, cei care îi așteptăm opera încheiată, nu plîngem prin moartea lui numai pe un mare reprezentant al spiritualității germane, dar și nenorocul care l-a smuls prea curînd dela harnică lui masă de lucru.

ION SĂN-GIORGIU

Pe masa de scris

S'au întîlnit pe masa mea de scris
Ca'ntr'o alegorie de lumini:
Stîloul, Paul Claudel, și-un manuscris.

Alături, trei țigări pe-o scrumieră,
Fumate seara pe furis, ca un elev.
„Gîndirea“, și-un bilet de premieră.

În colț lîngă fotografia mea,
A răsărit o pată de cernelă
Albastră, și stă trist de pară-i stea.

Trei cărți postale, cartea cu tristeți,
„Pêcheur d'Islande“ și două-trei creioane.
Sunt arsenalul blînzilor poezi.

Ce scutur somnul ultimelor ore
Și'n clipse cînd toți ai casei dorm.
El, smulge vîlul rimelor sonore!

GEORGE PAUN

Cîntec dintr'o seară de războiu

Seară-i ca surăsul cîmpilor mele
Cînd am lăsat-o'n leagăn adormită
Cîntă țar ciocînitorea morții...
Inima în ghept mi-e dinamită.

Fuge cineva pe sub pămînt?
Imi lipsește urechea 'n cet de glie.
Tunurile bat înăbușit...
Parcăș fi aici de-o veșnicie.

ION SOFIA MANOLESCU

Nocturnă

Noapte. Umbre de cenușă
Dorm eulate lîngă ușă,
Doar aripa vîntului
Murmură pămîntului.

Undeva, tot mai aproape,
Sălește plîng pe ape
Iar Crai Nou — al nopții domn —
Lăcrîmează greu în somn.

Fluturînd ca o batistă
Sumbă, Luna cade tristă
Peste vîrful codrilor
În adîncul zărilor.

Și pe cerul plin de vîraji
În zadar mai stau de strajă.
Stele: lacrimi de argint,
— Toate plîng și toate mint.

DEM. PĂSĂRESCU

Cantaec noi

Ceva despre traduceri

Vitrinele librărilor au fost inundate în ultimul timp, în mod sistematic, de serii întregi de romane și povestiri, traduse din literaturile străine. Nu vom discuta nici forma în care au fost înfășurate în limba noastră, nici valoarea lor literară, care deseori era foarte cîudată. Fapt e că un anumit public cetitor — pe care numai cu mare greutate l-am putea defini și identifica — își face din maldărele astea împrimate, cărți de căpătîi. Treaba publicului. Ceeace am vrea să discutăm însă aici, este o altă latură a problemei traducerilor, latură pe care am schițat-o, vag, acum trei ani în „Starmă-Piatră“ (în forma lui săptămînală) și asupra căreia am revenit — tot în fugă — anul trecut în coloanele acestea, în cadrul „Notelor germane“.

„Credem că poetul tânăr se poate apropia cu foarte mult folos de unii dintre marii făuritori de vers ai literaturilor străine și că acest contact, întîrit de o totală contopire cu originalul, prin traducere, prin re-creare, nu poate fi decât o verificare a coardelor lirice pe care le mănușește fiecare. Dacă luăm exemplul literaturii franceze sau germane, ne putem convinge imediat de această realitate. Gide, tîlmăcitorul lui Shakespeare, George re-creatorul lui Baudelaire, iată două pilde dintre cele mai strălucite, cărora dacă le mai adăugăm școala romantică germană care a încetățenit pe Shakespeare în limba lui Goethe, vom fi spus îndeeajuns. E drept că și la noi am avut exemple numeroase și tocmai din cercetarea la care am supus aceste opere, putem scoate concluzia că poetul străin, fără a fi un model propriu zis, a rafinat, a „subțiat“ personalitatea poetică a tîlmăcitorului. Datorită acestei munci pline de rod, putem să ne mîndrim azi cu opera lui Poe, Rilke, Verlaine, Baudelaire, Trakl și a altora — totală sau numai fragmentată de preferințe su-

biective — în cuvinte și în ritmuri românești, iar dacă vom cântări cu băgare de seamă, nu vom putea da un răspuns prea hotărât: de-a cui parte o fi fost „folosul“, de partea cetitorului sau a traducătorului, căruia prin munca sa i s'au deschis porți și orizonturi cu totul nebănuite? Atâtea minunate gînduri și armonii s'au înșăilat în marile poezii ale culturilor străine, încît ar fi un păcat de moarte ca tînarul poet de aici să nu se apropie de ele, într'un fel sau altul.

Deaceea ne-am mirat foarte, cînd între zecile de picurii pe care le primim, se strecoară atît de rar, o traducere, care să fie ceva mai mult decât o limitare. Ba până azi nici nu ne-am întîlnit cu așa ceva, cu toate că am fi mulțumiți dacă din cînd în cînd am putea să tipărim și câte-o tîlmăcire impecabilă. Bineînțeles că vom da preferință operelor originale, pentru că acesta e scopul pe care ni l-am propus și pentru că pe noi ne interesează mai ales lira autohtonă. Dar dacă printre poezii originale, am putea da la iveală (fie și din an în Paște) o poezie tradusă, ținta noastră ar fi și mai plinită. Și fără să imităm pe bătrînul Heliaide Rădulescu, amintim tuturor celor ce poartă un interes pentru lucrul bun și dragoste pentru autentic și original, că în afară de romanele de succes, în literaturile străine mai există și cărți bune!

ȘTEFAN BACIU

N. B. — Cîteva răspunsuri:
Cecilia Răd., Gr. Vior, M. I. Cos, Sanda Ghem, Mihail Azur. Poate atîtele... Matei Florea, Moise I. M., M. Maleic, R. G. Tulcea, I. Alecu, Melinte V. A., D. Bej, Ion Velin, I. Doru, N. C. A. Munt, Muncești; Regretăm, republicabile, Dem. Păs., Ceva da. Maria C. Pit., Idem. F. A. D.; Mulțumiri. Da. Fl. Luc.; Idem. Mai așteptăm.

Manuscrisele se trimit pe adresa: Ștefan Baciu, Brașov, str. Dr. Băulescu 9.

Cronica literară

Ștefan Popescu: Leroi-Ler, (versuri)

Critica literaturii noi in-deamnă de obicei publicul să nu pretindă în producția lirică aplicațiile gândirii logice. Opinia comună este că talentul versificării se datorește unei facultăți independente de puterea gândirii, și această separație i se cere și lectorului s'o facă în aprecierea estetică. Dar aceste păreri sunt puse în circulație de critica teoretică, și ca atare, obiectul la care se aplică, este al unei poezii fără autor, postulate de dragul teoretizării. În realitate, poezii mari li se acordă meritul de gânditori și opera lor se impune și durează prin prestigiul gândirii. Menționăm eroarea criticii cu obiect fictiv, deoarece de opiniile ei caută să profite poezia minoră, iar debutanții sunt mai totdeauna victimele ei. Pentru că, dacă autorii de versuri neglijează instrumentul gândirii, ceea ce în fond neglijează este înțelegerea cuvintelor ca semne naturale ale vieții. Cuvintele se găsesc în graiul comun la dispoziția celor ce le rostesc sau le aștern în scris. Ele sunt produse ale mișcărilor vietii și nu le putem folosi, luându-le din graiul comun, decât în măsura în care producem mișcările ce vor chema termenii adecuați. A gândi înseamnă a stabili relația dintre mișcările vietii după criteriul cauzei și efectului, încât exprimarea acestor activități prin termenii graiului va fi falsă dacă nu păzim corespondența dintre mișcări și cuvinte. Iată deci cum o eroare de logică descoperă în poezie lipsa de sensibilitate, încât, fugind de gândire, versificatorul fuge în fond de sensibilitate. Concluzia se va părea paradoxală dacă observăm că în lipsa simțirii exprimate adecvat, se trădează în versuri tocmai gândirea neglijată a autorului. Impotriva acestei neglijențe reacționează publicul, prin desinteresare. Atmosfera ostilă poeziei, ce se constată astăzi, are una din cauze în procesul ce-l remarcăm.

În considerațiile noastre să nu se vadă o prezentare defavorabilă a plachetei d-lui Ștefan Popescu, recent apărută „Leroi-Ler”.

Ca și în alte împrejurări, intenția noastră e să apărăm lirica nouă, prin discutarea obiectivă a elementelor din care se constituie poezia arătând, când este cazul, că substanța ei nu se poate găndi oricum.

Iată bunăoară bucata „Duh”, care merită să fie remarcată întâi :

Nu i-am știut mers
Și n'am știut ce va fi
Pasăre poate, — sau vers,
mai cine-l va spune or scri?
M'am gândit la cine mai
întâi ?

Din care senin scotoci?
E'n pagini îl îngâni, îl
mângâi
sau pentru suflet, susur
adânc mocnit ?

(pag. 25)

Spiritul aparține, ca obiectiv al cunoașterii, unei doctrine care nu se poate constitui decât pozitiv. Spiritul nu se poate decât afirma prin cunoaștere. Mărturisirea contrară a lipsei de cunoaștere, deci negația „nu i-am știut mers, și nici n'am știut ce va fi”, — nu are nici un sens cu privire la spirit, deoarece poezia nu se constituie din absența elementului ei constituțional. Subliniem deci un rezultat al mentalității care alungă logica, din lirică. Este logic însă că din mărturisirea că de sinceră, a necunoașterii, nu poți crea poezia mare, la

baza căreia stă afirmația cunoașterii.

Și nu se va spune, desigur, cum se procedează de obicei, că autorul este în căutare și că are meritul căutării.

Meritul celui ce caută este de a găsi ceea ce caută, și nu de a comunica publicului că n'a găsit ceea ce a căutat.

Procedul este greșit, deoarece publicul știe că adevărata creație constă în afirmație iar în ce privește spiritul, așteaptă totdeauna pe cei care îl găsesc.

Ceea ce se remarcă deci în versurile plachetei „Leroi-Ler”, — este convingerea autorului că poate scrie oricum, indiferent de normele pozitive ale gândirii. De aici decurge dreptul cititorului să-și arate indiferența.

Poezia trebuie apărată și de indiferența publicului, dar și de unele erori ce provin din nerespectarea condițiilor creației.

Credința că poate scrie oricum o manifesta d. Ștefan Popescu în special prin libertatea lexicală.

Când bunăoară citim în unele versuri : „gândurile care s'au pută încep”, „hoardă din mine mușcă de turlă biserică”; put a zer, mă nchin, mă mir, fluier” — este vădit că autorul admite cuvintele violente numai ca să arate că e liber s'o facă.

Lectura plachetei arată totuși, că d. Ștefan Popescu

știe să intereseze pe lectori. Din violența exprimării reiese că autorul poartă pe cete personală.

Prin sfertări sintactice de genul acesta : „Pricepând lutului firele apei”; „arde-te să sfârâi în vrut”; „S'au părguit ochi în dorit”, vedem un temperament pre-ocupat să fie cât mai expresiv. N'avem însă siguranța că procedul adoptat — al impresionării prin mici cutezanțe, va duce la rezultate. Sunt în schimb versuri în alegerea d-lui Ștefan Popescu lucrate parcă în alt ton, și mai purificate :

mă 'ndemn cu gândul :
străfundului mare,
să-i mai găsesc prundul
mănos de isvoare.

Dacă m'ai făcut așa, dacă
m'ai făcut atât
asta-a fi tot ce-i mai bun.

Asupra ecourilor surprinse în unele locuri, din unii maeștri contemporani admirații de tânărul autor nu insistăm. Vedem, în d. Ștefan Popescu, desigur un temperament liric, ce merită să fie urmărit. Am regreta dacă dorința de notorietate cu orice pret, l-ar preocupa mai mult decât poezia în sine. Poema „Duh” remarcabilă de artful arată că poetul mai are de căutat. Să mai caute...

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

MATINAL

În ultimul timp am putut înregistra câteva tentative de reabilitare a cărții efitne atât de compromise de defuncta și de tristă memorie editură Ignat Hertz.

Am descoperit astfel prin de-bitele de tutum, cărți efitne, de douăzeci de lei, iscărite de câțiva din cei mai apreciați scriitori, cum ar fi, de-o pildă, excelentul poet și romancier bucovinean Mircea Streinul.

Demnă de toate laudele este și inițiativa a trei valoroase elemente ale tinerii generații — i-am numit pe domni Aghel, Dumitru Lambru și George Voinescu — cari, nu de mult timp, au înființat o editură — pe numele ei : „Vatra” — oferind pentru un preț cât se poate de redus cărți de aventură, de humor sau cărți pentru copii prezentate în condiții optime și cuprinzând un material pe gustul publicului cetății și, totuși, lipsit de trivialitățile și ineptiile cu cari ne-au obișnuit alte edituri de acest gen.

Odată cu apariția primului volum din colecția „Anecdota”, înființată de această editură, s'a făcut și s'festația noului local al editurii.

La această solemnitate care a avut loc, într-o Duminică, la ora 11, au luat parte câțiva gazetari, câteva cucoane — și bineînțeles — și directorii editurii.

Toată lumea era bine dispusă, cu excepția lui George Voinescu, mai palid ca de-obicei și teribil de obosit.

— „Ce-i cu tine ?” s'a interesat, grijuliu ca un părinte — dându-mi un semn de aprobare.

— „Nu mă simțeam bine”, am răspuns, încercând să mă scutur de oboseală. — „Nu mă simțeam bine”, am răspuns, încercând să mă scutur de oboseală.

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

ETCETERA...

Și pe urmă gazetarul a început să povestească.

A trecut un minut... au trecut două... au trecut cinci... Și gazetarul nu-și terminase povestea.

Dumitru Lambru îl privea fără să zâmbească iar gazetarul povestea prăpădindu-se de râs.

După 10 minute, gazetarul isprăvise de povestit anecdota.

— „Gata ?” s'a interesat Lambru.

— „Gata !”

— „E grozavă. Spune-mi acum poanta anecdotei și ți-o publicăm !”

Un amănunt pentru cetitorii cari nu urmăresc regulat rubrica noastră — cu toate că nu credem că ar exista astfel de cetitori — : poanta este gluma proprie zisă a unei anecdote.

HUMOR

După s'festație li s'a oferit invitațiilor o gustare foarte copioasă și mai ales foarte „stropită” cu spirțuri servite în pahare de toate mărimile.

Și pe urmă gazetarul a început să povestească.

A trecut un minut... au trecut două... au trecut cinci... Și gazetarul nu-și terminase povestea.

Dumitru Lambru îl privea fără să zâmbească iar gazetarul povestea prăpădindu-se de râs.

După 10 minute, gazetarul isprăvise de povestit anecdota.

— „Gata ?” s'a interesat Lambru.

— „Gata !”

— „E grozavă. Spune-mi acum poanta anecdotei și ți-o publicăm !”

Un amănunt pentru cetitorii cari nu urmăresc regulat rubrica noastră — cu toate că nu credem că ar exista astfel de cetitori — : poanta este gluma proprie zisă a unei anecdote.

— „Ce-i cu tine ?” s'a interesat, grijuliu ca un părinte — dându-mi un semn de aprobare.

— „Nu mă simțeam bine”, am răspuns, încercând să mă scutur de oboseală. — „Nu mă simțeam bine”, am răspuns, încercând să mă scutur de oboseală.

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

Note românești

ANDERSEN : SOLDATUL DE PLUMB

Hans Cristian Andersen este socotit ca cel mai renumit povestitor, opera sa destinată copiilor și tineretului fiind cunoscută în lumea întreagă.

Născut în Odense, în Danemarca, în anul 1805, din părinți săraci, tânărul Andersen nu reușise până la vârsta de 14 ani decât să creadă în vocația, nici odată realizată, de a deveni cântăreț de Operă. După ce încercă în zadar câteva meserii, când a aproape implinea douăzeci de ani întâi pe un bătrân poet anume Guldberg care-l luă sub ocrotirea sa, trimitându-l să urmeze cursurile unui liceu. La universitatea din Copenhaga s'a distins prin talentul și sârghița de care a dat dovadă.

Viața grea pe care a trebuit s'o ducă în anii copilăriei l-a apăsător puternic de cei mici ; pentru ei a scris Andersen unele din cele mai frumoase povești ce-au încântat cu farmecul lor generații întregi de copii și vor continua să stârnească interesul tineretului de azi și de mâine.

Soldatul de plumb, apărut în excelente condiții tehnice în editura „Universul”, reunește un număr din cele mai bune creații ale marelui povestitor danez. Traducerea excelentă a d-lui Al. Iacobescu și desenele executate cu mult talent de d. G. Iliescu, fac din acest volum un motiv de încântare pentru copii și tineret, care dela o vreme au uitat lectura, înlocuind-o cu alte indeletniciri mai puțin folositoare.

W. S. MAUGHAM : LA PER-SOANA ÎNTAIA

Printre operele de maturitate ale cunoscutului scriitor englez W. S. Maugham se numără și recent apărutul volum de nuvele intitulat, sugestiv, La persoana întâia.

Autorul precizează că nu poate fi vorba de acțiuni ce i s'ar fi întâmplat lui însuși. Faptul că le povestește la persoana întâia nu înseamnă altceva decât un fel pe care, întâmplător, și l-a ales pentru povestirea acțiunilor, dar tot așa de bine ar fi putut întrebuința un alt mod. Dacă l-a preferat totuși pe acesta, este că a fost tentat de cele mai bune nuvele scrise de Cehov și Maugham în aceeași manieră.

Greutățile legate de o astfel de prezentare sunt multiple; poziția scriitorului presupune o cunoaștere intimă a diverselor situații și a personajilor pe care le narrează. Cea mai neînsemnată neglijare a acestui principiu poate compromite cea mai bună operă de artă de acest gen. Cunoașterea lucrului artistic la Maugham ia înfățișarea unei perfecte contopiri cu eroii nuvelierilor sale; de aci, interesul mereu treaz în care cititorul este prins, pe rând, în fiecare nuvelă.

Cartea a apărut în aceleași bune condiții de tipar cu care ne-a obicinuit editura „Contemporana”, în tălmăcirea fidelă a d-lui Jul. Giurgea.

EUGEN DIMITRIE PETIT : ORIGINEA ETNICA

Studiul d-lui Eugen Petit, apărut la „Universul”, nu este, așa cum s'ar părea după titlu, o lucrare de specialitate, destinată deci cu exclusivitate juristilor. Apetul pe care autorul îl face deseori la texte de lege este inerent într-o materie ce s'a dezvoltat în mare parte grație importanței sale ca noțiune de drept. Dar înainte de aceasta, originea etnică a individului face parte dintr-un complex de preocupări ce în zilele noastre au căpătat o amploare deosebită.

Rămânând în drept însă depășindu-l, problema această este menită să desvolte noțiunea ce cuprinde, pătrunzând în adâncime și conturându-o noțiune care până mai ieri se părea clar definită într-un articol searbăd de lege. Funcțiile de vedere din care d. Eugen Petit cercetează ceea ce se numește originea etnică, ne face să înțelegem la justa ei valoare problema aceasta pentru a cărei clarificare lupta este, la noi, abia la început.

NICOLAE BOGDAN : ROMÂNII ÎN SECOLUL AL XV-LEA

„Privire de ansamblu asupra perioadei patriarhale a Neamului nostru, întemeiată pe mărturiile directe cuprinse în cronică lui Wavrin”, — așa își subintitulează d. Nicolae Bogdan importantul său studiu apărut recent în colecția „Justinian”.

Încercarea încununată de succes a d-lui N. Bogdan de a reconstrui în mod obiectiv, după mărturiile imparțiale ale cronicarului Wavrin, epoca scursă între anii 1400 și 1500 ai erei creștine, în ceea ce privește țara noastră,

trebuie să constituie un îndemn pentru toți cercetătorii sbuciumatului nostru trecut și din sfera însemnărilor celor ce ne-au cunoscut și-au avut vremea și posibilitatea să scrie despre noi, să ne redea o iconă cât mai exactă a întocmirii temeinice înfăptuite de Domnitorii cari-au știut să dea strălucire numelui de român.

Munca d-lui Bogdan a cerut timp pentru a fi pusă la punct, dar strădaniile d-sale au deschis drum nou și sigur tuturor cercetătorilor trecutului nostru.

C. POSTELNICU

PORTUGALIA ȘI ROMÂNIA (UN MOMENT ISTORIC)

La „Expoziția expansiunii portugheze în lume”, deschisă anul acesta la Belém (Portugalia), s'a putut vedea și un panou, evocând relațiile de arme portugalo-române. Panoul înfățișează întâlnirea dintre Dan II Basarab, Domnul Țării Românești și Principele Don Pedro Lusitanul, fiul lui Joao I și al Princesei Felipa de Lancaster. Episodul istoric, relatat pe larg într-o comunicare a profesorului N. Iorga la Academia Română, se petrece în anul 1427, când Don Pedro pomenise să-și arde alaiul printre voievozii țării, creștine ridicare împotriva marelui imperiu otoman.

Panoul tabloului imită maniera

epocii, atât în felul de a pune în cadru cât și în felul de a stiliza mișcarea și figurile.

Printro fereastră în arc ușor frânt, amintind încă ogiva medievală și presimțind plin-cintrul Renașterii, sprijinită pe coloane cu ornamente churrigueresti se zărește pe fondul unui cer luminos, castelul Bran și celele Carpații meridionali Principii, în armurile proprii țărilor respective, sunt înfățișați în momentul peetăturii înțelegerii lor, printro străngere camaraderescă de mână. Jos stemele familiilor de Lancaster și Basarab, și inscripția : „Principes Petrus Lusitanus et Daus Valachicus (Rumania). Necessitudine Devincti et Adversus Infideles Crucesignati. MCDXXVII.

Panoul original este astăzi la Pinacoteca orașului Lisabona, iar la Muzeul Militar din București a fost trimisă o copie în culori, de dimensiunile originale.

Venirea legendarului Don Pedro de Lancaster în Țara Românească, comentată de cronicarii ambelor țări, mai cu seamă de Oliveira Martins, este o dovadă de existență, în acea epocă, conștiinței unei unități latine și creștine care, în pofida infiltrărilor slave, a subsistat între Adriatică și bazinul Dunărean.

Fericită idee a alegei acestui episod și a reprezentării sale plastice, aparține, ca și inițiativa, Legății Române din Lisabona.

D. Mircea Elade, atașatul cultural român, ne comunică faptul că România a fost singura țară europeană prezentă într-o expoziție a gloriei și influenței portugheze. Presa a relevat și comentat cu entuziasm această frățietate de arme a celor două ramuri extreme ale latinității.

Și, la aceeași masă la care pot fi văzute vedete de diferite mărimi întrecându-se la băutul halber, Stan Iorga — antialcoolic convins — își mânăci porția obișnuită de 7-8 „prăjituri a-sortate”.

Anul trecut, actorul despre care vorbim, plecase și el într'un turneu al Teatrului Regina Maria. Trupa fusese cu o zi înainte la Oradea și acum, toți actorii poseseră la Arad.

Cerem scuze cetitorilor că venim cu încă un amănunt în legătură cu colecția Anecdota. Dar e normal ca o colecție humoristică să ofere material unei rubrici de humor actual.

Prefața primului volum din această colecție a fost scrisă de popularul comic V. Vasiliache.

Pentru prefăța celui de-al doilea volum s'a recurs la serviciile tot atât de popularului — sunt convins că dânsul îmi va face scandal fiindcă n'am scris : „mai popularului” — H. Nicolae.

În afară de prefăța H. Nicolai-de va mai prezenta în acest volum o piesă de teatru și o serie de anecdote.

Simpaticul comic l-a rugat pe George Voinescu să facă un des-semp de prezentare a anecdotelor.

— „Uite ce-ai de făcut : de-se-mnezi trei bucătari și acii de-desubt : Bucătaria colecției Anecdota își sărează bucatele cu glume proaste de Nicolae.”

— „Crezi că mai e nevoie de explicații ?” s'a interesat Voinescu. „Eu cred că ar fi mai bine să scrim numai : glume de Nicolae.” Și înțelege lumea că sunt proaste...”

Bine înțeles, nu suntem de aceeași părere.

Am publicat această discuție, numai pentru că suntem cronicari obiectivi și scriem tot ce auzim.

PRĂJITURI

Actorii au și ei — ca toți oamenii, de altfel — gusturi. Unora le plac aplauzele. Alții — de obicei, foșni interpreti ai rolurilor de june-primi — sunt fericiți dacă au succes la femei.

Și așa putea înșira astfel încă o mulțime de gusturi. Cei mai mulți dintre actori adoră gloria, banii ș. a. m. d.

Actorul Stan Iorga dela Teatrul Regina Maria se deosebește de toți. El adoră... prăjiturile.

În special în turnee, actorii cari-l întovărășesc îi cunosc, toți, această slăbiciune.

Și, la aceeași masă la care pot fi văzute vedete de diferite mărimi întrecându-se la băutul halber, Stan Iorga — antialcoolic convins — își mânăci porția obișnuită de 7-8 „prăjituri a-sortate”.

Anul trecut, actorul despre care vorbim, plecase și el într'un turneu al Teatrului Regina Maria. Trupa fusese cu o zi înainte la Oradea și acum, toți actorii poseseră la Arad.

ȘI ÎNCEPUT

Și toți spectatorii nu erau prea impresionai. Din potrivă, își dădeau silința să facă în sală cât mai mult agomot.

De-odată s'a ridicat din rândul I, un domn grav, gras și cu mustățile pe oală și a strigat cu glas de bas :

— „Tăcere !”

Publicul a amuțit. Pe semne că domnul grav era un om cu mare vază în târg.

La sfârșitul spectacolului, actorii s'au dus la el să-l mulțumească :

— „Domnule, îți suntem adânc recunoscători. Grație dumitale am putut să jucăm în liniște !”

Mulțumit, domnul grav și-a mângâiat mustățile.

Peste un an, aceeași trupă de actori a venit să prezinte în același târgușor o comedie. Sala era tot tixită. În rândul I stătea același domn grav.

Cortina s'a ridicat ; comedia era bună ; și publicul a început să râdă.

De-odată domnul grav s'a ridicat din nou și cu același glas de bas a tunat :

— „Tăcere ! Să nu vă mai prind că râdeți de domni actori !”

ION MAICAN

— „Vino iute cu mine că n'o să-ți pară rău. Am descoperit într'o cofetărie niște cataifuri teribile. Mari ca muntele... Și costă numai 6 lei !” (abea acum ne dăm seama că acțiunea se petrece acum vreo 3-4 ani).

Stan Iorga n'a putut rezista ispitei. Iute s'a îmbrăcat și peste 5 minute putea fi văzut alături de Vurtejeanu, colindând străzile Aradului, în căutare de cataif. După câteva minute au ajuns în centru. Nici urmă de cataif...

— „Unde sunt cataifurile, bădă ?”

— „Ai răbdare. Le-am văzut mai spre periferie !”

Si au mers și spre periferie. Cataifurile nicăeri.

— „Mă, unde mă duci, mă ?”

— „Acum ajungem !”

Au mai mers și tot n'au ajuns. De-odată Vurtejeanu s'a bătut cu palma peste frunte :

— „Aoleu ! Abea acum îmi a-duc aminte ! Nu le-am văzut aici. Erau la Oradea !”

A doua zi, pe scenă, lacheul pe care-l interpreta Vurtejeanu avea un ochiu vântat.

— „Vino iute cu mine că n'o să-ți pară rău. Am descoperit într'o cofetărie niște cataifuri teribile. Mari ca muntele... Și costă numai 6 lei !” (abea acum ne dăm seama că acțiunea se petrece acum vreo 3-4 ani).

Stan Iorga n'a putut rezista ispitei. Iute s'a îmbrăcat și peste 5 minute putea fi văzut alături de Vurtejeanu, colindând străzile Aradului, în căutare de cataif. După câteva minute au ajuns în centru. Nici urmă de cataif...

— „Unde sunt cataifurile, bădă ?”

— „Ai răbdare. Le-am văzut mai spre periferie !”

Si au mers și spre periferie. Cataifurile nicăeri.

— „Mă, unde mă duci, mă ?”

— „Acum ajungem !”

Au mai mers și tot n'au ajuns. De-odată Vurtejeanu s'a bătut cu palma peste frunte :

— „Aoleu ! Abea acum îmi a-duc aminte ! Nu le-am văzut aici. Erau la Oradea !”

A doua zi, pe scenă, lacheul pe care-l interpreta Vurtejeanu avea un ochiu vântat.

POVESTE ADEVĂRATĂ

O să credeți că vă mint și totuși n'aveți dreptate. Lucrurile s'au petrecut întocmai cum voui încerca să vi le povestesc eu, acum.

Într'un spital din București, un actor se duse să ceară o consultație gratuită. La intrare o soră trecea într'un registru, numele tuturor celor cari intrau în spital.

A venit și rândul actorului nostru.

— „Numele dumneavoastră ?”

Sora era drăguță. Actorul era spiritual. Și a încercat să facă o glumă :

— „Pirandello mă cheamă. Luigi Pirandello.”

Spre uimirea actorului, sora a trecut, calmă, fără să tresară, numele pacientului, în registrul : „Luigi Pirandello”.

— „Și apoi, la fel de calmă l-u întrebai :

— „Profesia dumneavoastră ?”

Bumăcît, actorul n'a mai mințit :

— „Actor !”

Sora, convinsă a completat : „Luigi Pirandello, factor !”

TĂCERE !

O trupă de actori dădea odată un spectacol într'un foarte mic târg de provincie.

Sala, era tixită. Veniseră toate personalitățile târgului.

S'a ridicat cortina și actorii au început să joace o mare „dramă în cinci acte”. Acțiunea piesei era teribil de sumbră.

Și toți spectatorii nu erau prea impresionai. Din potrivă, își dădeau silința să facă în sală cât mai mult agomot.

De-odată s'a ridicat din rândul I, un domn grav, gras și cu mustățile pe oală și a strigat cu glas de bas :

— „Tăcere !”

Publicul a amuțit. Pe semne că domnul grav era un om cu mare vază în târg.

La sfârșitul spectacolului, actorii s'au dus la el să-l mulțumească :

— „Domnule, îți suntem adânc recunoscători. Grație dumitale am putut să jucăm în liniște !”

Mulțumit, domnul grav și-a mângâiat mustățile.

Peste un an, aceeași trupă de actori a venit să prezinte în același târgușor o comedie. Sala era tot tixită. În rândul I stătea același domn grav.

Cortina s'a ridicat ; comedia era bună ; și publicul a început să râdă.

De-odată domnul grav s'a ridicat din nou și cu același glas de bas a tunat :

— „Tăcere ! Să nu vă mai prind că râdeți de domni actori !”

PUNCT ȘI VIRGULA

(fișă de roman) de Dan Petrasincu

NE NEA GREGOR

Omul care intrase era foarte frumos, însă de o frumusețe antipatică și vulgară. Gregor Veruleanu, fratele Anyei, împlinise treizeci și cinci de ani. Incepând să dea semne de îngrășare. Tip de cavalier de industrie, cu freza linsă și mustăcioară subțirică, își purta cu mândrie costumul nou, gris-deschis, pe dedesubt cu vestă strâmtă pe talie și tăietură îndrăzneată, modernă. Vorbea cu glas ridicat și vesel...

Între Any și Gregor Veruleanu, deși îi despărțea numai cinci ani, relația era mai îndepărtată cum ar fi, de exemplu, dela unchi la nepoată. Cu toate că nu-l putea suferi, Any resimea în fața lui sfiala ce-i rămăsese din îndepărtata copilărie, când „nenea Grigore” — băiat șmecher și stricat, îndărătnic la învățătură — o îndemna la prostii cu băieții de seama lui, sacrificându-o cu cinismul care devenise mai târziu, principala lui trăsătură de caracter. I se potrivea vorba, că ziua bună de dimineață se cunoaște.

Semănau într'un fel aparte, deoarece trăsăturile care pe Any o luminau. La Gregor deveneau lăncede, fără viață. Any avea leit chipul lui Toma Veruleanu, tatăl lor, dela care moștenise fruntea înaltă și limpezimea privirii; pe când Gregor da mai mult înspre partea mamei: fruntea îngusă, cu ochi mici, adânciți și neastâmpărați, măturisind mărginire și ușurință.

— Bine te-am găsit, fetico! o întâmpină nenea Gregor, cași cum ea ar fi fost mosafirul. Bătuse tocmai, cu palma, pe obrazul Vilmei, servitoarea, care crudă și durdulie, nu i se părea de lepădat — și fata, luându-i pălăria, se roșise fâstăcită.

— Ce faci, cum o duci? — nu-i dădu răgaz nenea Gregor să spue ceva. Nu te-am mai văzut de un car de vreme prin oraș, ce-i cu tine? Ce-ți face broșura?... Am o treabă. Anicuțo... sfârși, după ce schimbăse tonul de câteva ori. Îi spusese pe numele ei de acasă, „Anicuțo” ca să reinstaureze între ei raportul firesc, dela frate mai mare la surioară, sau mai curând ca nu cumva să se lase impresionat de situația ei, care-i impunea.

— Hai sus, nene Gregor... îl invită Any, în loc să răspundă. Nu-și putuse stăpâni o mică șovăială, pe care nenea Gregor — expert — o observă.

— Dar stai, văd că ești gata de plecare, vin altădată...

— Ei cum, dar se poate? protestă Any, angajată de politețea fratelui. Știa că a venit iar să ceară ceva — altfel nu-i călca

svăpăiat, când își dăduse seama cât de mult succes are la bărbați. Își făcuse de cap și, la prima ocazie, dispăruse în București. Nenea Gregor, vesnic în conflict cu bătrânul, plecase mai de mult și-l întâlnise aici imediat ce numele îi apăruse pe aș, deoarece și el se învățase mai ales prin cercurile teatrale ale Capitalei. Bătrânii rămăseseră singuri în orașul lor de pe marginea Dunării și nu mai știa nimic deosebit despre ei de aproape un an de zile. Tanti Mina — vară primară cu mama, Zoe Veruleanu — era agentul lor de legătură.

Nenea Gregor nu mai venise de vreo lună — una din pauzele cele mai mari de când se mutase aici în vală. Se ocupa cu de toate și cu nimic. Făcea parte din acea lume cenușie, atât de numeroasă într-o anumită epocă la București, a oamenilor care nu trec niciodată de Calea Victoriei, trăesc binișor, au garsonieră, se învârt printre oamenii politici fără a avea nici o convingere, au nenumărate relații dar foloseau puține și-și duc viața, zi de zi, fără prea multă filozofie, mulțumindu-se cu succesele și intrigile mărunte dela cafenea. În ultimul timp se îndrăgose

tise de el Liliانا Botez, actriță de reviste, cam trecută dar încă „bine”, ale cărei picioare mai aveau succes pe scenă, picioare cărora le datora, de ani, locul întâi pe aș. Femeia împlinise patruzeci de ani și-și strânsese oarecare avere, fiind o fire prudentă... ba chiar săcărută, după cum o considera cu amărăciune Gregor Veruleanu.

Situațiile asemănătoare — deși de alt grad și de alte înțelesuri, — în loc să-l apropie, îi despărțea. Any nu putea suferi tocmai această asemănare, care părea să constituie însuși punctul esențial al deosebiri lor. Ea era femeie și poate că e firesc ca o femeie frumoasă, cu destinul ei să devie o întreținută, când a avut nenorocul să fie iubită de un om înșurat ca Toni Culea. Ea cel puțin avea scuza că „odată și odată” Toni se va elibera și o va lua. Există pentru ea, în momente când se compara cu fratele ei, o anume moralitate în această legătură. Dar Gregor? Însă înlătura repede astfel de considerații, fiindcă, micșorând-o, o enervau.

Ultimele „împrumut” fusese mai mare, de aceea poate nenea Gregor găsisse de cuvînt să lase în pace atîta timp. Fu-

se „o datorie de onoare” urgentă, desigur; fratele nici nu se obosea să găsească formule mai puțin clasice. Totuși, auzise că nenea Gregor primise patima ruletei și asta, fără voce, o îngrijorase.

Nenea Gregor făcea cererile, întotdeauna, cu zercul degajat al omului cărui i se datorează foarte mult. Se simțea și el părtaș la buna ei stare, ba chiar avea aerul să pretindă că ar fi contribuit cu ceva ca ea, Any Veruleanu, să ajungă la situația de invidiat în care se afla...

Any văzu însă numai decât că nu era vorba de bani, de o sumă oarecare. După ce intrase și se așezase comod într'un fotoliu, nenea Gregor începu o poveste cu totul neașteptată, pe care — așa distrată cum era astăzi — nu o prea înțelegea dintr'odată. Îi veniseră ambiții de mare impresar, îi vedea înflăcărat ca niciodată, perorând și îngrămădind frazele ca omul care ezită să ajungă la final. Și apoi nu înțelegea intrucât o putea privi pe ea tot ce-i spunea nenea Gregor, transformat peste noapte într'un om de afaceri. Voia să se apuce de treabă, avea în perspectivă o mare lovitură. Se va lăsa de fleacuri, de trândăveală, de femei. A venit timpul să arate și el ce poate. În tovarășie cu un

neamț, cunoscut la Corso — om umblat și fost impresar — o va aduce la București pe marea cântăreață germană... și spuse un nume pe care Any nu-l reținu... are să fie senzația sezonului, fiindcă nimeni nu se gândise la cântăreața asta... nimeni nu avusese curajul. Neamțul o cunoștea — îl cheamă Gruber — fusese în anturajul ei și-i va obține cu siguranță consimțământul. Rămănea partea financiară... și nu atât partea financiară, cât o mică, o simplă intervenție... pentru ca afacerea să devie un eveniment... cultural! Nu cunoștea pe nimeni la ministere, avea o idee... el cu ideea și oficialitatea cu prestigiu... afacerea trebuia ticluită astfel încât să pară o chestie oficială, națională — mă înțelegi?

— Ei și? — nu înțelegea Any.

Concluzia era pe cât de simplă pe atât de neplăcută pentru ea. O intervenție, o mică vorbă a lui Toni Culea... acolo unde trebuia și trebuia va merge strună. Afli că inginerul e prieten cu omul care are cheia afacerii. Fuseseră colegi de liceu și nu trebuia decât un telefon... o mică insistență... Acum înțelegea ce importantă are pentru el o astfel de lovitură, care poate lansa dintr'odată... și-i putea aduce un câștig mare!... O vorbă o vorbuliță la telefon... o să facă minuni!

Any tresărise neplăcut impresionată. Asta nu, până aici! Să-i ceară bani, orice, dar nu voia să-l bage în ciorbă și pe Toni. Mai ales astăzi picase nenea Gregor — cu astfel de propuneri. Colac peste pupăză! Ea să fie obligată a cere ceva lui Toni... pentru o rudă! Toni Culea știa vag de existența fratelui ei, nu-l prea interesau chestiile ei familiare. Săcătă de astfel de gânduri. Any se simțea totuși și stânjenită. Îl vedea parcă pe nenea Gregor sincer ambalat de idee... și când prinse firul întregii povești, zâmbi amuzată. De fapt, el nu avea decât „ideea”, totul depindea de intervenție. „Oficialitatea”, dacă ar fi vult, ar fi putut-o aduce pe cântăreață și fără ajutorul lui Gregor. Dacă Toni vorbește, va trebui să i se facă o favoare lui nenea Gregor, ca să rămăne el „impresarul” afacerii. Dar în felul cum o întorsese fratele ei, meritul părea întreg al lui, fiindcă „descoperise” ideea (și, desigur ideile sunt de preț) iar intervenția rămănea o mică și simplă formalitate... Nu știa prea bine dacă era naivitate sau violență la nenea Gregor... Se ridică.

— Ei, ce zici? Îi vorbești? Și, ar trebui repede, fiindcă... Ca niciodată, glasul lui nenea Gregor șovăia. Any bănuși și un alt motiv, ceva ascuns, vreun eveniment nou

CERCETARE LOCALĂ

Matache Pricop e agent de urmărire în biroul protestelor. Matache Pricop nu prea s'a împăcat cu cartea. L-a ținut în școală unchiul Paraschiv de la tramvai, dar pentru că Primăria de la o vreme nu mai da bon de cărți, și cum bătrânul nu prea avea trageri de inimă la învățătură, l-a tocmnit ucenic la Andronache frizerul din Podul Calității.

Dar ucenicia era mai mult prin odăi decât în învățare. Nici briciul, nici foarfecea nu i se potriveau — talent și la meremeturile astea, de... Patronul îi prezicase atribuțiile în schimbul unui rând de haine nouă la Paște, o mănăcare pe sponci și un căpătui de dormit, cu gândul că, dacă o ieși om, să-l bage în meserie, la parte. Până atunci, grija lui era să strângă Oltenii de pe străzi pe care avea să-i radă gratis pentru exercițiul bărbieriei, să dea apă și sămânță mierloului, să doarmă noaptea la picioarele copilului și să-i spue anecdote până o prinde să aștească. Apoi trecea somnoros în prăvălie pentru a-și da oasele pe un jeț cu scripte.

Dar Matache Pricop nici în frizeria lui Andronache nu a prea făcut purici. Într'o zi i-a scăpat hăpeli copilul din abție și din izbitură s'a ales pramătia cu o uimă în cap de l-a făcut infirm și năuc pentru toată viața — după spusele lui Habudeanu, doftorul culoarei.

Andronache l'a socotit și Matache Pricop a intrat ca practicant în greș Tribunalului, sub părintească ocrotire a d-lui Alexandru Vlahu, ajutor de greș cu două examene de drept la București, unul la Iași și altul la Liège — om de inimă dar lenes și bețiv, primind bucuros candidatura lui Matache Pricop la copistărie pentru a-i lăsa pe cap „minuțele” și ceva mai târziu și sentințele pe care le lua seara acasă, în geantă și le aducea a doua zi tot așa cum le luase, neredactate.

Dar nici în greș Tribunalului, Matache Pricop nu și-a împănat visul! A slugărit ce u slugărit la biroul proceselor civile ale d-lui Alexandru Vlahu și când s'a ivit un loc vacant de copist, Matache Pricop nu avea... bacalaureatul! D. Alexandru Vlahu, ca să nu-l descurajeze, i-a promis că îl ia ca arhivar la judecătoria lui, unde avea să ocupe un post, după ce își va da capacitatea la Liège. Până atunci, d. Alexandru Vlahu rupea ca din ficăci câte două piese din leaful lui de lei una sută patruzeci și șapte, bani nouăzeci și cinci, brutto lunar și le strecura lui Matache Pricop pe sub biroul cel mare de ajutor de greșier clasa întâia, cu cele două fire deosebite, pline cu tutele în curs și cu postavul cel verde mănăcat de pecingini violete. Din acești bani, după sfatul d-lui Alexandru Vlahu, practicantul Matache Pricop își cumpăra... la luarea lefei, câte o carte de drept și o alta de literatură, alternând între „Călușă cetățeanului în materie juridică” și „Năzdrăvniile meșterului Perdaș din Galați”.

Într'o vreme s'a mai ivit o vacanță de copist în greș d-lui Alexandru Vlahu, dar în chiar

momentul când porneau spre Minister hărțile de recomandare pentru numirea lui Matache Pricop, a fost propus, ca din senin, pentru acest post, un protejat al unui profesor de facultate la cursurile cărui urma fiul judecătorului delegat pe procesele de expropriere. Și Matache Pricop a continuat să încoaseze cu interminabila desamăgire a ghinionului, rația de hrană intelectuală pe care lenea și... examenele d-lui Alexandru Vlahu i-o oferea până la o nouă vacanță de copistărie, prin cele două piese de argint a câte cinci lei fiecare.

Vremea a trecut. Copiștii titrați au plecat în magistratură sau în alte demnități oficiale și alți titrați se înșirau, spre dezesperarea practicanților Matache Pricop, la masa cea mare de corespondență, printre uriașele călimări ca niște porțelanuri de telegraf pline cu cerneală violetă. Și Matache Pricop își trăia martiriul insuccesului și al infirmității descurajări, cu nasul în dispozițiile sentințelor trase de pâr ale ajutorului de greș Alexandru Vlahu.

Într'o vreme, scurgerea timpului a dat altă întorsătură lucrurilor. Ministerul renunță la serviciile titraților, cari își petreceau vremea mai mult la cafenea decât la facultate, sau în greș, dând preferință netitratilor harnici și pricepuți, după referințele capului de masă. Dar, între timp, d. Alexandru Vlahu a murit subit, de inimă, în iatacul lui pustiu și rece din „Fundătura Radu dela Afumași”, cu sentințele neredactate și cu capacitatea dela Liège nedată și Matache Pricop a rămas de data asta fără protector.

Dar dela un alt birou de ajutor de greș, a sărit îndată d. Jenică Attendez, licențiat în drept la Bruxelles, — care la orice solicitare a împincinaților interesați la vre-un proces care s'ar fi întâmplat în ședința lui de divorțuri de Marțea și Joia, răspundea mioros printre firele de mustață drescuite cu mult cosmetic: attendez, attendez, propunând pentru cel dintâi loc de copist

după înlocuirea primului titrat, pe Matache Pricop. Recomandarea d-lui Jenică Attendez a sosit însă la centru după ce postul de copist fusese ocupat de Fane Mălaieru, băiatul camerierului dela usa cabinetului primului președinte al Tribunalului.

Mai târziu s'a întâmplat însă că arhivarul dela Ocolul Stubeșul-Doamnei, d. Mieluș Cornățeanu, să fie înlocuit pentru că a fost prins de judele ocolului respectiv jucând ștos pe bani cu Fusea, apodul judecătoriei, în chiar camera de chibzuire a Ocolului! Ca o justă și binemeritată revanșă semnalată Ministerului de către ajutorul de greș Jenică Attendez, în locul arhivarului Mieluș Cornățeanu a fost recomandat dela „centru” Matache Pricop.

Dar curiera lui Matache Pricop nu i-a surâs nici din greș judecătoriei ocolului Stubeșul-Doamnei! O anonimă... confidențială dela fostul arhivar Mieluș Cornățeanu adresată Ministerului pentru niște timbre date lui Matache Pricop într'o adopție și... „măncate” de acesta, a avut de rezultat îndepărtarea protejului d-lui Jenică Attendez dela arhiva Ocolului Stubeșul-Doamnei! Ca fost slujbăș în Justiție, Matache Pricop a intrat repede în grațiile d-lui Tilică Calvocărescu, portărel la proteste, cu șase la sută remize de încasări. Și Matache Pricop a crescut și s'a educat în rândurile justițiabililor, memorând în scurt timp „ca pe apă”, legea și regulamentul urmărilor în materie de vânzări silvile, de cele mai multe ori lăsând pe jos chiar pe d. Portărel Calvocărescu!

Matache Pricop s'a înșurat. S'a înșurat din dragoste cu

tache Pricop de căsătoria asta, cam pe negandite! Urmărirea mai saabeau, dar chejurie erau sa maime, Matache Pricop se împarțea în doua: gospodăria, gospodăria; și ajacerie cu d. Tilică Calvocărescu, ajaceri! După includerea ghușului, Matache Pricop propundu-și condiții cât o undă după o ureche ciapăuga ca a unui pui de elefant, striga cu ifos către apod:

— Andrei, fă încoace un dosar mai baros din arhiva veche și du-l acasă la Irinița, și spune-i că e foc de s'o pierde — a'dreptul în pușcărie intrăm cu toții, auzi?

— Apoi dinspre d. Portărel Titică Calvocărescu:

— Iar cercetarea locală?

— Da, șefule, iar cercetare; ce, eu am omorî pe tata?

Și undița din urechea agentului Matache Pricop pica zgomotoasă printre proteste, în vreme ce Portărelul Titică Calvocărescu aranja un tacâm de beție, pentru a doua zi la o... cercetare locală în „Cartojani”.

Seara, Matache Pricop cădea bosumslat pe pat, iar în intunericul odăiei, picura văicăreală domoală a lumânărilor lui:

— Iar cercetare, Matache tată?

— Iar, tată socrule. Ne-am zmintit în cercetări!

A doua zi în prag, Matache Pricop își îmbrășișă familia, le recomanda cumînfenie, propoștea la subsuoră servietă burdușită cu dosarul cel voluminos și ieșea în drumul portărelului Tilică Calvocărescu. Dosarul s'întorcea la loc, în subsolul Tribunalului și oamenii legii își vedeau de... cercetarea care dura vre-o trei zile, după care dosarul ieșea iar din pivniță pentru a se plimba din nou, între gospodăria agentului Matache Pricop din podul Beilicului și biroul protestelor din Palatul de Justiție.

— Andrei, urlă portărelul Tilică Calvocărescu la câteva zile după ultima... cercetare locală! Fă-te cu dosarul la d. agent acasă — știi, cercetare!

— Cercetare?

— Dar cam ce ai vrea să fie?

— Prea bine, domnule șef; îl duc, compeliță cu hotărîre apodul Andrei.

— Stai Andrei, nu-l mai duce, interveni agentul Matache Pricop înfingînd undița tocului după ureche.

Apoi către d. portărel Tilică Calvocărescu, cu o discreție searbădă, de cleptoman incolțit, goșotind cu ochii spre apodul Andrei, pe jumătate închiși și cu urechea cea fără toc în ea, spre ghișeu plin de capete:

— Nu știi ce trăznea mi s'a întâmplat când cu chestia cu cercetarea din urmă? Plec cu dosarul să vă întâlnesc pentru ca să mergem la... cercetare, de! În urma mea, păs, păs, un mers cam cunoscut, la câțiva pași, mai înlături. Până să mă întorc să iau seama omului care mă sosea, mă pomenesc cu mustățile lui socru-meu drept în urechile mele.

— Matache tată, mai lasă taică dracului... cercetările alea, că își ia Irinița lumea în cap, zău așa!

SĂRMANUL KLOPSTOCK

prin casă — și ca întotdeauna se pregătea, dorită, să-l asculte și să-l satisfacă. Indirect, prin el își mulțumea propria ei necesitate de a face un bine pentru ai săi... Nenea Gregor îi cunoștea dorul și profița din plin. Făcând abstracție de persoana lui, Any îl privea ca pe un reprezentant al familiei... al acelei familii care o renegea de mult. Toma Veruleanu nu mai voise să audă de ea de când fugise de acasă. Să se facă „artistă”, trimițându-i înăpoi toate cadourile cu care ea la început credea că va reuși să-i recâștige dragostea. Șeful familiei Veruleanu, originar din Galați, avea faima unuia dintre cei dintâi întemeietori ai mișcării socialiste din România, înaintea rășoiului cel mare. De câte ori se gândea la tatăl ei, Any suspina cu acea remușcare ascunsă a oamenilor care au pierdut pentru totdeauna bunul cel mai frumos al vieții lor. Chipul lui de patriarh, cu barbă tolstoiiană și ochi mari, integri, o urmărea de departe ca un vesnic reproș. Any era preferată bătrânului și ea îi răspundea cu dragoste. Dar așa fusese dat, ca tatăl și fiica să se despărț, prin fatalitatea vremurilor. Toma Veruleanu era însăși conștiința ei — conștiința unei alte concepții de viață, pe care nu o putea realiza, de care se lepădase, înecat în volbură ambițiilor, a Capitalei. Socialismul idealist, nobil și desuet, pe care-l practica pensionarul dela Galați, i se părea astăzi Anyei asemenea acelor închipuiri naive din adolescență, pe cari le lepezi cu tristețe pe măsură ce te maturizezi.

Bătrânul în puritatea lui, necunoscând atâtea lucruri ale vieții din Capitala, vedea — liniar — o lume egală și fericită, din care au pierit toate micile meschinării ale luptei pentru existență, ale concurenței. Deși atât de „avansat” în idei, Toma Veruleanu se purtase cu fiica lui după o morală foarte reacționară. De fapt, bătrânul avea un fanatic cult al familiei și instinctiv, îi repugna orice abatere dela legile elementare, burgheze, ale vieții. Nu avusese noroc cu copiii. Un frate mai mic de al Anyei murise la vârsta de treisprezece ani. Ea, temperament

Dar dela un alt birou de ajutor de greș, a sărit îndată d. Jenică Attendez, licențiat în drept la Bruxelles, — care la orice solicitare a împincinaților interesați la vre-un proces care s'ar fi întâmplat în ședința lui de divorțuri de Marțea și Joia, răspundea mioros printre firele de mustață drescuite cu mult cosmetic: attendez, attendez, propunând pentru cel dintâi loc de copist

Irinița, fata lumânărarului dela Biserica Alexe. D. Portărel Tilică Calvocărescu a cam strâmbat din nas. Toată dragostea protestelor avea să treacă acum asupra grației Iriniței iar chejurile cu Matache Pricop aveau să se mai rărească. Dar nu a avut încotro. Nunta a ridicat-o d. Tilică Calvocărescu — simplu, modest și numai cu ai casei. Mai târziu a regretat și Ma-

în viața fratelui ei — altfel nu se explica această schimbare, această ciudată îngrijorare, fiindcă după primele clipe, când făcuse pe cinicul, la fel ca întotdeauna, își pierduse parcă siguranța și o pândise cu o teamă cu totul streină de firea lui. Ce s'a întâmplat cu nenea Gregor — se frământa Any, cu o anume curiozitate, a lucrului trecător, care te interesează vag. Vrea să se pue pe treabă, vrea să câștige bani, vrea să devie cineva... Să se fi despărțit de Liana Botez? Să se fi îndrăgostit el, înfine, de vre-o femeie? Asta, judecând în linia felului lui de a fi, părea cu totul exclus. Să fi început să simtă bătrânețea?

Îl întrepruse.

— Mergem? Te conduc dacă vrei, în oraș. Vorbim în mașină.

— Vasăzică se face? Dacă e așa, hai-dem surioară scumpă — se ridică și Gregor, totuși cu oarecare nedumerire, fiindcă Any nici nu aproba, nici nu desaproba. Se îndoaia de efectul metodei sale inedite de convingere — prea îl lua repede Any.

— Om vedea, om vedea, nenea Gregor. Numai să vrea...

— Ce-i aia, trebuie să vrea, numai tu să vrei, știm noi ce știm. Nu degeaba ești tu sora mea. Anicuțo, o bătă nenea Gregor pe șold, cu o vulgară familiaritate, regăsindu-și cinismul și respirând adânc, ca omul care-și revine, în elementul său. — Ce mai femeie te-ai făcut, măi Anușca, repetă el gestul, apăsându-l obiectiv, ca pe un cal de curs. Noi doi... vezi tu... noi amândoi, am putea să stăpânim tot Bucureștiul. Da' ce zic eu, de fapt tu, chéri, îl și stăpânești. Nu e Toni Culea al tău cel mai tare om din România? Nu uita, o vorbă o singură vorbuliță de a lui — și gata!... ton frere deviendra le plus celebre impresario din București. Voia! Să audă și ai din Galați de noi, să rămăne bouche-bée. Coborâ.